

ISSN 2311-8164

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Мукачівського державного університету

№ 22(17)' 2017

ISSN 2311-8164

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

ЖУРНАЛ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

№ 22 (17)'2017

МУКАЧЕВО
2017

УДК 001 (05)

**Науковий вісник Мукачівського
державного університету:**
журнал наукових праць
Випуск 22 (17)'2017

Заснований у 2006 р. Виходить двічі на рік

*Журнал зареєстровано та проіндексовано у
таких міжнародних науково-метричних
каталогах та базах даних:*

- **Index Copernicus (ICV 2015: 32.62)**
- **ResearchBib**
- **РИНЦ**

Головний редактор

Щербан Тетяна Дмитрівна – д.психол.н.,
професор, Заслужений працівник освіти України

Заступники головного редактора

Гоблик Володимир Васильович – д.е.н., доцент,
Заслужений економіст України

Товканець Ганна Василівна – д.пед.н., проф.

Відповідальний секретар

Лизанець Анжела Гейзівна – к.е.н., доцент

Редакційна колегія

Козарь Оксана Петрівна – д.т.н., доцент
**(відповідальний за напрям «Природничі та
технічні науки»)**

Березовська Лариса Іванівна – к.психол.н.,
доцент **(відповідальний за напрям
«Гуманітарні та суспільні науки»)**

Ліба Наталія Степанівна – к.е.н., доцент
(відповідальний за напрям «Економічні науки»)

Мілашовська Ольга Іванівна – д.е.н., професор
Проскура Володимир Федорович – д.е.н.,
професор

Лужанська Тетяна Юріївна – к.геогр.н., доцент
Моргун Алла Володимирівна – к.філол.н., доцент

Стегней Маріанна Іванівна – д.е.н., доцент
Фізеші Октавія Йосипівна – к.пед.н., доцент
Кабаций Василь Миколайович – к.фіз.-мат.н.,
доцент

Мовчан Катерина Миколаївна, директор
бібліотеки МДУ

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 14990-3962ПР від
05.03.2009 р.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4916 від 16.06.2015

Засновник і видавець:

Мукачівський державний університет
Україна, 89600, Закарпатська область,
м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел. (03131) 2-11-09
факс (03131) 2-11-09
e-mail: nauka@msu.edu.ua

*Рекомендовано до друку та поширення
через мережу Інтернет Вченою радою
Мукачівського державного
університету,
(протокол № 19 від 25.05.2017 р.)*

*З 6 випуску «Науковий вісник
Мукачівського державного
університету»
має власну подвійну нумерацію*

**Науковий вісник
Мукачівського державного
університету** - журнал наукових
праць, який включає публікації
провідних науковців, практиків та
студентів, згруповані за трьома
напрямами (гуманітарні та суспільні
науки, природничі та технічні науки,
економічні науки), які висвітлюють
актуальні питання розвитку науки та
освіти.

Може бути корисним для
науково-педагогічних, інженерно-
технічних працівників, аспірантів та
студентів.

Науковий вісник Мукачівського державного університету : журн. наук. пр. / Ред.кол.:
Щербан Т.Д. (гол. ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2017. - № 22 (17). – 321 с.

ISSN 2311-8164

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

SCIENTIFIC BULLETIN

OF

MUKACHEVO STATE UNIVERSITY

JOURNAL OF SCIENTIFIC ARTICLES

ISSUE 22 (17)'2017

**MUKACHEVO
2017**

UDC 001 (05)

**Scientific Bulletin of Mukachevo State
University:
Journal of scientific articles
Issue 22 (17) 2017**

Founded in 2006, published twice a year

The journal has been registered and indexed in such international scientometric catalogs and databases:

- **Index Copernicus (ICV 2015: 32.62)**
- **ResearchBib**
- **PIHII**

Chief Editor

Shcherban Tetyana D. – Ph. D, professor,
Honored Worker of Education of Ukraine

Deputy of chief editor

Hoblyk Volodymyr – Ph.D, docent,
Honored Economist of Ukraine
Tovkanets Hanna – Ph.D, professor

Executive Secretary

Lyzanets Anzhela – Ph.D, docent

Editorial board

Kozar Oksana – Ph.D, docent
**(responsible for the direction of «Natural
and Engineering Sciences»)**

Berezovska Larysa – Ph.D, docent
**(responsible for the direction of
«Humanities and social sciences»)**

Liba Nataliya - Ph.D, docent **(responsible
for the direction of «Economic
sciences»)**

Milashovska Olha – Ph.D, professor
Proskura Volodymyr – Ph.D, professor
Luzhanska Tetyana – Ph.D, docent
Morhun Alla - Ph.D, docent
Stehney Marianna – Ph.D, docent
Fizeshi Oktaviya - Ph.D, docent
Kabatsiy Vasyl– Ph.D, docent
Movchan Kateryna - Director of MSU
library

Certificate of registration of
print media
Series KV number of PR 14990-3962 from
05.03.2009 p.

Certificate of subject of publishing
Series DK number 4916 from 06/16/2015

Founder and Publisher:

Mukachevo State University
Ukraine, 89600, Transcarpathian region,
Mukachevo, st. Uzhgorodska 26
Tel. (03131) 02.11.09
Fax: (03131) 02.11.09
email:nauka@msu.edu.ua

*Recommended for publication and
spreading through the Internet by the
Academic Council of
Mukachevo State University,
(protocol № 19 from 25.05. 2017.)*

*From 6 issue of «Scientific Bulletin of
Mukachevo State University»
has its own dual numbering*

**Scientific Bulletin of Mukachevo
State University** - the journal of scientific
articles, which includes the publication of
leading researchers, practitioners and
students grouped in three areas (humanities
and social sciences, natural and technical
sciences, economic sciences) that highlight
actual issues of science and education.

It may be useful for scientific-
educational, engineering and technical
personnel, graduate and students.

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет

2017. Випуск № 22(17)
Видається з 2006 р.

Зміст

ПРИРОДНИЧІ І ТЕХНІЧНІ НАУКИ

R. YA. Pelekh, S. M. Mentynsyky, M.I. Ihnatyshyn, YA. M. Pelekh. Investigation and analysis of the mathematical model of the kinetics of adsorption of substances by porous adsorbents using continued fraction.....	7
Д. М. Неспляк, Р. І. Тучапський, Т. В. Магеровська. Про одну чисельну схему розв'язування задач нестационарної термопружнопластичності.....	14
Р.В. Росул, П Чізар. Дослідження технологічних параметрів процесу розкрюювання деталей верху взуття.....	22
Ю. Ю. Жигуц, В. Ф. Лазар, Б. Я Хом'як. Перспективні технології засновані на комбінованих процесах.....	29

ГУМАНІТАРНІ І СУСПІЛЬНІ НАУКИ

N. Hertsovska, O. Biletska. The reasons of spreading the modern English language.....	41
А.В. Моргун. Социокультурный аспект билингвизма.....	46
В.І. Гарапко, М.Ю. Юрчило. Проблематика вживання термінологічної лексики в художніх текстах (на матеріалі роману Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і смертельні реліквії»).....	52
В.С. Варга, Н.А. Пензенік Агресивна поведінка студентів.....	57
Г. В. Товканець, А. М. Чекета. Прийоми розвитку педагогічної творчості майбутніх учителів.....	64
Л.І. Березовська. Дослідження внутрішньоособистісних конфліктів особистості у вітчизняній науці.....	72
М.В. Стопчак. Національно-культурне будівництво доби визвольних змагань (1917–1921 рр.) в радянській історіографії.....	78
М.О. Марценюк, Н.В. Миненок. Самотність як ресурс розвитку в юнацькому віці.....	87
М.О. Марценюк, Т.В. Газій. Дослідження самооцінки молодшого школяра.....	95
М.С. Барчій, Є.В. Олашин. До проблеми професійного становлення майбутніх психологів.....	101
Н.В. Теличко, А.О. Брегвадзе. Педагогічні умови формування комунікативної компетенції у професійній підготовці вчителя іноземної мови.....	109
Н.В. Теличко, А.Ю. Шпенік. Організація іншомовного комунікативного середовища у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи.....	116
Н.В. Теличко, О.Ю. Бабіга. Діалогічне мовлення на занятті іноземної мови як один із шляхів реалізації особистісно-орієнтованого навчання.....	121
Н.В. Теличко, Ю.М. Копча. Умови та засоби формування мотивації у студентів при вивченні англійської мови.....	125
Н.М. Чорна. Генезис українсько-польських взаємин в контексті інтеграції Польщі до Європейського Союзу: інтерпретації українських дослідників.....	129
Н.О. Герцовська, М.В. Занік. Вплив на свідомість людини через сучасні форми фразеології.....	136

ситуації, мають виражену тенденцію к установленню емоціональних зв'язей в групі, товарищества, в межличностных отношениях преобладает альтруистический и дружелюбный тип отношений. Зафиксировано наличие у студентов только неудовлетворительного, удовлетворительного и высокого уровней личностной зрелости и отсутствие очень высокого уровня личностной зрелости. Эмпирически установлено, что на данном возрастном этапе продолжается формирование профессионально значимых характеристик личности будущего психолога, они еще не завершены и требуют коррекции именно те качества, которые выражают личностную зрелость. Отмечена необходимость дальнейших исследований с целью создания программы тренинговых занятий для формирования у студентов компонентов личностной зрелости и профессионально важных качеств.

Ключевые слова: профессиональное становление, психологи, личностные качества, профессиональная подготовка, личностная зрелость, профессиональные умения, компетентность.

SUMMARY

TO THE PROBLEM OF PROFESSIONAL FORMATION OF FUTURE PSYCHOLOGISTS.

The article is devoted to the problem of professional and personal formation of future psychologists in the course of high school preparation. The essence of personality's professional formation and its main tasks has been disclosed. The main personal components of professional development and formation of the future specialist have been analyzed: orientation of the personality, professional competence, professionally important qualities, professionally important psychological and physiological abilities. The relationship of professional and personal development in the educational process of higher education establishment has been determined. It has been pointed out, that sufficient level of future psychologists' training is possible only under certain level of personal development and self-realisation.

The professionally important qualities of the modern psychologist have been pointed out: humanism, the dominance of social ergicity, emotional sensitivity, social maturity, morality, high communicativeness, tolerance, empathy, capacity for reflection, honesty, friendliness, openness, activity, responsibility, high intellectual rate, professional thinking, emotional stability, permanence and adequacy of self-esteem. It has been emphasized that formed personal and professional qualities of student are prerequisite to successful academic and professional activities, performing the component part of communicative competence, influence the formation of the volitional and moral qualities.

The developed program of empirical research and the results of students' qualities investigation contributing to the personality formation of students as future professionals has been presented. It was revealed that students under investigation are able to effectively resolve conflicts, have a distinct tendency to establish emotional relations in the group, collegiate character, in their interpersonal relations altruistic and friendly relationship types prevail. It has been noted that students have only unsatisfactory, satisfactory and high levels of personal maturity and lack of a very high level of personal maturity. It has been empirically established that, at this age, the formation of professionally significant characteristics of the future psychologist's personality continues, and they are still incomplete, and require correction of those qualities expressing personal maturity. There is a necessity for further investigation aimed to create a training tutoring sessions program for the formation of students' personal maturity components and professionally important qualities.

Key words: professional formation, psychologists, personal qualities, professional training, personal maturity, professional skills, competence.

УДК 378:811.111

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

ТЕЛИЧКО Н.В., БРЕГВАДЗЕ А.О.

Мукачівський державний університет

Формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови потребує спеціальної організації навчального процесу у вищій школі. Це актуалізує визначення і реалізацію педагогічних умов, що відображає зміст практично-методичного компоненту багатofункціональної та ієрархічно-побудованої системи професійної підготовки майбутніх вчителів з метою їх спрямування на професійне становлення.

У статті обґрунтовано сутність процесу формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови. Визначено сутність поняття «педагогічні умови». Проаналізовано специфіку педагогічних умов, що забезпечують формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови як інтегруючого компонента його професійної компетентності.

Формування комунікативної компетенції є циклічним процесом, який передбачає розв'язання різноманітних завдань, виконання яких свідчить про розвиток майбутнього вчителя. Реалізація окреслених педагогічних умов дозволить майбутнім вчителям іноземної мови формувати власний досвід співіснування в полісуб'єктній взаємодії, зберігати їхню індивідуальність і формувати вміння адекватно діяти в конкретній ситуації.

Ключові слова: педагогічні умови, комунікативна компетенція, комунікативне середовище, педагогічна діагностика.

Постановка проблеми. Формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови потребує спеціальної організації навчального процесу у вищій школі. Це актуалізує визначення і реалізацію педагогічних умов, що відображає зміст практично-методичного компоненту багатофункціональної та ієрархічно-побудованої системи професійної підготовки майбутніх вчителів з метою їх спрямування на професійне становлення.

В умовах модернізації системи освіти на засадах особистісно-орієнтованої парадигми важливого значення набуває розуміння вчителем того, що наслідки педагогічної праці безпосередньо залежать від рівня його майстерності.

Учитель в школі: це координатор і консультант, тобто особа, яка, навчаючи учнів учитися, скеровує їх у русло самостійної роботи, створює для цієї роботи умови, координує її і дозволяє учням побачити свої досягнення.

Такі вимоги перед учителем і учнями ставить саме життя, оскільки для майбутніх представників суспільства важливо навчитися формувати і задовольняти свої потреби в освіті та кар'єрі, розвивати свої таланти, планувати свою діяльність, самостійно розв'язувати завдання, досягати цілей, бути конкурентноздатними, стаючи гідним представником своєї громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дає змогу встановити, що проблема формування комунікативної компетенції була й є предметом розгляду вітчизняних (Н.Ф.Бориско, С.Ю.Ніколаєва, Л.М.Паламар, О.П.Петрашук, В.Л.Скалкін та ін.) і зарубіжних (І.Л.Бім, Н.Д.Гальскова, О.О.Леонтьєв, Р.П.Мільруд, Ю.І.Пассов, L.Vachman, M.Canale та ін.) психологів, лінгвістів, педагогів. Теоретичним підґрунтям написання статті визначено результати досліджень з проблеми впливу середовища на особистість (І.Д.Бех, Л.С.Виготський, Г.С.Костюк, О.О.Леонтьєв, О.Я.Савченко, С.О.Сисоєва, І.С.Якиманська та ін.); реалізації особистісно-орієнтованого підходу до навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах (Г.О.Бал, І.Д.Бех, О.М.Пехота, В.В.Рибалка, В.А.Семиченко, С.О.Сисоєва, І.С.Якиманська та ін.).

Мета написання статті полягає у визначенні сутності педагогічних умов формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови під час професійної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах.

Викладення основного матеріалу. Актуальним для нашого сьогодення є впровадження відповідних європейських стандартів у навчанні іноземних мов в Україні. Шлях до розв'язання пов'язаних із цим процесом завдань лежить через гуманізацію освіти, особистісно орієнтований підхід у навчанні і створення умов для розвитку навичок ведення успішних міжкультурних діалогів.

Передумовою успішної реалізації освітньої функції навчання майбутніх учителів іноземних мов є формування їхньої лінгвосоціокультурної компетенції.

Більше того, ознайомлення з побутом, культурою та історією народу носія мови підвищує розуміння важливості опанування виучуваної мови й пов'язану з цим активність навчальної роботи школярів.

Комунікативний метод, зокрема його соціокультурний аспект, забезпечує: практичну мовленнєву, комунікативну спрямованість навчання іноземної мови, чийм завданням є найбільш успішна підготовка учнів до майбутнього спілкування. Це йдеться насамперед про:

- створення умов для зацікавленої активної навчальної діяльності школярів;
- використання можливостей рольових ігор: комунікативної діяльності, програвання соціальних ролей, реалізації вербальних і невербальних засобів спілкування. Усе це підвищує мотивацію учнів, викликає в них потребу в спілкуванні, інтерес до нього;
- створення на заняттях з іноземної мови соціокультурних умов, наближених до автентичних у країні виучуваної мови, що дає змогу успішно готувати учнів до іншомовного усного й письмового спілкування із представниками цієї країни, формувати в них комунікативну(і соціокультурну також) компетентність;
- можливість поширення принципів комунікативного методу на навчання іншомовного аудіювання, читання, письма [1, с.29].

Комунікативно побудовані заняття можуть не відповідати і віковим психічним якимось певної категорії учнів. Відповідно, готуючись до такого заняття, слід це враховувати.

Учні молодшого віку ще не вміють вести діалог, формулювати думку, недостатньо готові до планування мовлення й контролю за ним. Тому навчання іноземної мови необхідно здійснювати відповідно до їхнього рівня розвитку. Важливе місце у формуванні пізнавальних мотивів, педагогічного мислення в майбутніх вчителів початкової школи в контексті диференційованого підходу посідають інтерактивні методи навчання.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, що сприяє формуванню дидактичних знань і вмінь студентів, виробленню цінностей, розвитку мотиваційної сфери майбутніх вчителів.

Використання інтерактивних технологій допомагають певною мірою здолати труднощі та успішно виконати завдання, що об'єктивно постають перед сучасною школою на шляху її реформування. Саме за допомогою сучасних методів, форм і засобів навчання, збалансоване використання яких у комплексі з традиційними ефективними допоможе досягти визначених освітніх цілей [7, с.56].

Особливим є вплив новітніх інформаційних технологій (зокрема комп'ютерних) в навчально-виховному процесі на розвиток мотиваційної сфери майбутніх вчителів початкової школи. Формування пізнавального інтересу має певні закономірності та стадії перебігу. Одна з них полягає в тому, що становлення пізнавального інтересу відбувається паралельно з вирішенням навчально-пізнавальних завдань. У нашому випадку процес розвитку пізнавального інтересу підпорядковується тим завданням, які повинен виконувати викладач з метою формування професійної компетенції майбутніх учителів початкових класів.

Функції системи професійної підготовки інтерактивна, організуюча, освітня - спрямовані на забезпечення цілості педагогічного процесу. Результатом такої підготовки у ВНЗ є готовність до здійснення педагогічної діяльності з урахуванням компетентісно орієнтованого підходу.

Варто наголосити і на індивідуалізації навчання. Стосовно вивчення іноземної мови в початковій школі, то маємо зазначити на вибір певної методики. На навчання іноземної мови в початковій школі повинна впливати передусім мотивація , базові знання (у випадку з шестирічними учнями можна говорити про готовність навчання у школі); здібності, особливості навчального матеріалу і його структури.

Мотивація – важливий компонент не лише навчання, а й будь-якої людської діяльності. Без належної мотивації не працюватиме жодна педагогічна технологія, тому її упровадження потребує високої обопільної зацікавленості.

Оновлення змісту освіти є визначальним складником реформування освіти в Україні і передбачає приведення його у відповідність до сучасних потреб особи і суспільства.

Сучасний учитель іноземної мови повинен володіти професійними знаннями:

- основних положень загальнодержавної політики в галузі шкільної освіти, у тому числі з навчання іноземних мов;
- системи мови та основних лінгвістичних і лінгводидактичних категорій, механізм мовлення, а також історії, культури, сучасних проблем країни, мова якої вивчається, - усім тим, що охоплює поняття комунікативної компетенції, основними компонентами якої є мовна (лінгвістична), мовленнєва та соціокультурна компетенції;
- основних закономірностей процесу навчання іноземної мови, а також змісту і особливостей усіх компонентів цього процесу: цілей, методів, засобів тощо;
- психологічних особливостей учня, сфер його інтересів і схильностей, закономірностей оволодіння іноземною мовою в умовах школи, у тому числі різноманітних умов, які існують на сьогодні;
- змісту програми з навчання іноземних мов та інших директивних документів;
- основних положень дидактико-методичної концепції, на якій побудований зміст підручника, що він використовує у практиці власної педагогічної діяльності;
- основних вимог, які визначає суспільство до особистості сучасного вчителя, у тому числі рівня його професійної майстерності.

Учні шестирічного віку потребують особливих підходів до організації навчально-виховного процесу.

З точки зору О.Я. Савченко, для шестирічних учнів, дидактична мета уроку полягає у підготовці їх до системного навчання в наступних класах. Урок для цієї вікової групи має певної особливості, які найвиразніше виявляються в способах організації навчальної діяльності і в структурі, та характеризується, зокрема, широким використанням ігрових форм навчання; скороченою тривалістю уроків (до 35хв); проведенням динамічних пауз, відсутністю домашніх завдань; розгорненим повторенням; іншими способами оцінювання результатів навчальної діяльності. Разом із тим навчання повинно задовольняти актуальні потреби дитини, насамперед потребу особистісного контакту з учителем на уроці, прагнення дістати схвалення, підтримку своїх дій.

Оволодіння іноземною мовою як способом спілкування передбачає формування таких умінь, які дозволили б учням будувати свої висловлювання відповідно до комунікативної мети, зумовленої умовами спілкування та правилами мовної поведінки.

Формування у студентів готовності до професійної діяльності вчителя іноземної мови передбачає виконання комплексу навчальних заходів, які мають забезпечити майбутнім учителям достатній рівень майстерності. Відповідно до умов роботи сучасної початкової школи вищі навчальні заклади покликані розв'язати такі основні завдання у процесі формування у студентів – майбутніх учителів іноземної мови готовності до якісного виконання ними професійних обов'язків:

- дати якісні знання з теоретичних основ методики навчання іноземних мов і суміжних з нею наук;
- навчити ефективних видів навчальної діяльності з формуванням в учнів комунікативної компетенції (мовної, мовленнєвої, соціокультурної), передбаченої шкільною програмою з іноземних мов;
- навчити раціонально і ефективно організувати навчальний процес з формування видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння (монолог, діалог), читання, письма;
- навчити ефективно і раціонально проводити підготовку до уроку як основної форми навчального процесу;

- виробити вміння здійснювати контроль рівня сформованості знань, навичок і умінь відповідно до мети і завдань певного етапу навчання;
- навчити добирати засоби навчання, які дидактично доцільно і методично виправдано слугували б ефективними механізмами досягнення мети і виконання завдань уроку;
- навчити раціонально планувати як увесь навчальний процес, так і урок як один із його компонентів;
- ознайомити із формами і видами позаурочної діяльності з іноземної мови, яка сприяла б успішному виконанню загальної мети навчання іноземної мови у школі;
- навчити творчого аналізувати підручники з іноземних мов як основні засоби навчання, визначити їх змісту і положення прийнятої концепції навчання та вміти ефективно використовувати їх у власній педагогічній діяльності;
- ознайомити з основними напрямками розвитку сучасної педагогічної науки, методики та теорії навчання іноземних мов;
- формувати готовність до постійного самовдосконалення;
- навчити формувати у їхніх майбутніх учнів становлення до іноземної мови як до важливого засобу міжкультурного спілкування.

Вчитель школи I ступеня повинен бути готовим до навчання і виховання школярів. З урахуванням специфіки предметів, які він викладає, сприяти соціалізації, формуванню загальної культури особистості, усвідомленому вибору і наступному опануванню професійно-освітніми програмами, використовувати різноманітні методи, прийоми, засоби навчання і виховання, водночас виробляти власний стиль викладання.[5]

Отже, сучасна педагогічна праця вимагає від учителя нових професійних компетенцій, зосередження зусиль і часу не тільки на усвідомленні їхньої потреби, а й на опануванні та впровадженні в педагогічну практику, а це вимагає змін у змісті й технологіях професійної підготовки майбутніх учителів.

Широке використання поняття «педагогічні умови» у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців різного профілю, обумовлює посилену увагу науковців до його поглибленого вивчення і конкретизації сутності. Загальноприйнятим підходом до уточнення сутності поняттєво-термінологічного апарату є аналіз енциклопедично-словникової, довідкової літератури, де поняття «умова» розуміється як необхідна *обставина*, що уможливує здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь [2, с. 1506]. Як *умова* часто використовується поняття *фактор* – рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник [2, с. 1526], який є *причиною* і приводом для певних дій, спонукою, мотивом, що зумовлюють певні вчинки [2, с. 1140].

Процес формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови, взагалі, та її комунікативної складової, зокрема, є неможливим без створення й виконання певних умов, від яких залежать результативність і ефективність його протікання, та які впливають на якість підготовки майбутніх фахівців. Це підтверджується і висловленням Ю.К.Бабанського, що ефективність педагогічного процесу закономірно залежить від умов, у яких він проходить [1, с. 143]. Цей факт спонукав нас до наукового обґрунтування педагогічних умов, які забезпечували б ефективне формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови. Варто зазначити, що науковці виділяють чотири групи умов формування професійної компетентності:

- нормативні: змістовна й інформаційна готовність майбутнього вчителя до педагогічної діяльності, установка на компетентно-професійну діяльність у нових умовах, індивідуальний підхід до здобуття професійної компетентності;
- загально-педагогічні: забезпечення інтегративної успішності процесу формування професійної компетентності майбутнього вчителя, актуалізація можливостей навчальних предметів для формування професійної компетентності майбутнього вчителя з урахуванням

його спеціалізації та кваліфікації;

- професійно-педагогічні: наявність компетентних педагогічних дій у професійній підготовці майбутнього вчителя, співвідношення методів і форм його підготовки, емоційно-оцінні відносини між студентами та викладачами;

- загально-соціальні: потреба в професійно-компетентних вчителях, здатних працювати в мінливих умовах.

У нашому дослідженні під педагогічними умовами ми будемо розуміти зовнішні стосовно особистості студента обставини навчання, що є причиною його якісних змін. До таких умов, що забезпечують розвиток комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови, ми відносимо: 1) створення освітнього комунікативного середовища на засадах особистісно-орієнтованого та розвивального навчання; 2) забезпечення міжпредметних зв'язків циклів психолого-педагогічних, фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін; 3) системне використання педагогічної діагностики в навчальному процесі вищого педагогічного закладу. Розглянемо детальніше кожен з педагогічних умов.

Особистісно орієнтований підхід до навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах передбачає перехід від знання навчального предмета як мети навчання до навчального предмета як засобу професійного становлення особистості; від пріоритету низько спеціалізованих завдань до цілісного розвитку особистості майбутнього вчителя; від субпідрядних стосунків у системі „викладач-студент” до педагогічної взаємодії, співтворчості й співробітництва; від диктату викладача до діалогічного навчання, свободи вибору навчальних завдань і створення умов для самоствердження та саморозвитку в професійному середовищі [4, с. 143].

Проблему впливу середовища на особистість досліджували в своїх роботах такі вчені, як І.Д.Бех, Л.С.Виготський, Г.С.Костюк, О.О.Леонтьєв, С.І.Подмазін, О.Я.Савченко, С.О.Сисоєва, І.С.Якиманська.

Зрозуміло, що питання детермінації розвитку майбутнього вчителя іноземної мови є визначальним у професійній підготовці. Окрім того, розвиток не є будь-якою зміною, а тільки такою, що позначає перехід до нового рівня системності, а саме до іншого класу цілісності [5, с. 140].

Спираючись на структуру розвитку особистості в навчанні, розроблену В.І.Загвязинським [4, с. 69], ми пропонуємо структуру розвитку комунікативної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови у професійній підготовці, що базується на принципах: діалогічності навчання; організації освітнього комунікативного середовища; фахової зацікавленості навчання; колективності [7, с. 112].

Створення освітнього комунікативного середовища передбачає застосування двох груп методів навчання: активних й інтерактивних, які стимулюють пізнавальну активність і самостійність студентів та спрямовані на їхнє залучення до активної мовленнєвої діяльності, під час якої вони є суб'єктами навчання [6, с. 13].

Комплексність головної мети навчання на факультетах іноземної філології має поліфункціональний характер, який надає йому об'єктивних рис. Але ж основною, провідною функцією педагогічної діагностики є функція зворотнього зв'язку, що здійснює цілий ряд додаткових функцій: мотиваційну, контролюючу, навчальну, освітню, оціночну, розвивальну, коригуючу, прогнозуючу, виховну, стимулюючу.

Висновки. Отже формування комунікативної компетенції є циклічним процесом, який передбачає розв'язання різноманітних завдань, виконання яких свідчить про розвиток майбутнього вчителя. Реалізація окреслених педагогічних умов дозволить майбутнім вчителям іноземної мови формувати власний досвід співіснування в полісуб'єктній взаємодії, зберігати їхню індивідуальність і формувати вміння адекватно діяти в конкретній ситуації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения: Общедидактический аспект / Ю. К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1985. – 254 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
3. Загвязинський В. И. Педагогическое творчество учителя. – М.: Педагогика, 1987.- 159с.
4. Зубенко Т. В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до реалізації комунікативного підходу в навчанні іноземної мови учнів початкової школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Зубенко Тетяна Володимирівна. – Вінниця, 2009. – 254 с.
5. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Герман Селевко. // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138–143.
6. Canale M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing / M.Canale, M.Swain. – Applied Linguistics 1, 1980. – P.1-47
7. Clyne M. Intercultural communication at work: Cultural values in discourse / M. Clyne. – Cambridge University Press, 1994. – 217 p.

АННОТАЦИЯ

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Формирование коммуникативной компетенции будущего учителя иностранного языка требует специальной организации учебного процесса в высшей школе. Это актуализирует определение и реализацию педагогических условий, отражает содержание практически-методического компонента многофункциональной и иерархически построенной системы профессиональной подготовки будущих учителей с целью их направления на профессиональное становление.

В статье обоснована сущность процесса формирования коммуникативной компетенции будущего учителя иностранного языка. Определена сущность понятия «педагогические условия». Проанализирована специфика педагогических условий, обеспечивающих формирование коммуникативной компетенции будущего учителя иностранного языка как интегрирующего компонента его профессиональной компетентности.

Формирование коммуникативной компетенции является циклическим процессом, который предусматривает решения различных задач, выполнение которых свидетельствует о развитии будущего учителя. Реализация обозначенных педагогических условий позволит будущим учителям иностранного языка формировать собственный опыт сосуществования в полисубъектном взаимодействии, хранить их индивидуальность и формировать умение адекватно действовать в конкретной ситуации.

Ключевые слова: педагогические условия, коммуникативная компетенция, коммуникативная среда, педагогическая диагностика.

SUMMARY

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE TRAINING OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The essence of the process of formation of communicative competence of future teachers of foreign languages has been substantiated in the article. The essence of the concept of "pedagogical conditions" has been defined. The peculiarities of pedagogical conditions for formation the communicative competence of future teachers of foreign languages as integrating component of his professional competence has been analyzed.

Communicative competence is a cyclic process that involves solving various problems, the implementation of which shows the development of future teachers. Implementation defined pedagogical conditions allow future foreign language teachers to shape their own experience of coexistence polisub'yektniy interaction preserve their identity and create the ability to act appropriately in a given situation. Formation of communicative competence of future teachers of foreign languages require special organization of educational process in high school. This updates the definition and implementation of educational environment that reflects the content of practical and methodological component and multi-hierarchically constructed system of training future teachers to focus on their professional development.

The purpose of this article is to determine the nature of pedagogical conditions of formation of communicative competence of future teachers of foreign languages during training in higher educational institutions.

Keywords: pedagogical conditions, communicative competence, communicative environment, pedagogical diagnostics.